

ЗАКОН УКРАЇНИ

{ Закон втратив чинність на підставі Кодексу
N 2755-VI ([2755-17](#)) від 02.12.2010, ВВР, 2011, N 13-14,
N 15-16, N 17, ст.112 }

Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 10, ст.44)

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 2922-III ([2922-14](#)) від 10.01.2002, ВВР, 2002, N 17, ст.117
N 380-IV ([380-15](#)) від 26.12.2002, ВВР, 2003, N 10-11, ст.86
N 397-IV ([397-15](#)) від 26.12.2002, ВВР, 2003, N 14, ст.94
N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003, ВВР, 2003, N 24, ст.154
N 762-IV ([762-15](#)) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 30, ст.247
N 889-IV ([889-15](#)) від 22.05.2003, ВВР, 2003, N 37, ст.308
- набирає чинності з 01.01.2004
N 1127-IV ([1127-15](#)) від 11.07.2003, ВВР, 2004, N 8, ст.64
N 1255-IV ([1255-15](#)) від 18.11.2003, ВВР, 2004, N 11, ст.140
N 1344-IV ([1344-15](#)) від 27.11.2003, ВВР, 2004, N 17-18, ст.250
N 1830-IV ([1830-15](#)) від 22.06.2004, ВВР, 2005, N 4, ст.84
N 1868-IV ([1868-15](#)) від 24.06.2004, ВВР, 2004, N 46, ст.511
N 2285-IV ([2285-15](#)) від 23.12.2004, ВВР, 2005, N 7-8, ст.162 }

{ Щодо визнання неконституційними окремих положень див.
Рішення Конституційного Суду
N 2-рп/2005 ([v002p710-05](#)) від 24.03.2005 }

{ Щодо визнання конституційними окремих положень див.
Рішення Конституційного Суду
N 2-рп/2005 ([v002p710-05](#)) від 24.03.2005 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 2505-IV ([2505-15](#)) від 25.03.2005, ВВР, 2005, N 17, N 18-19,
ст.267
N 2631-IV ([2631-15](#)) від 02.06.2005, ВВР, 2005, N 26, ст.358
N 2711-IV ([2711-15](#)) від 23.06.2005, ВВР, 2005, N 33, ст.430
N 2801-IV ([2801-15](#)) від 06.09.2005, ВВР, 2005, N 48, ст.480
N 3108-IV ([3108-15](#)) від 17.11.2005, ВВР, 2006, N 1, ст.18
N 3201-IV ([3201-15](#)) від 15.12.2005, ВВР, 2006, N 13, ст.110
N 3235-IV ([3235-15](#)) від 20.12.2005, ВВР, 2006, N 9, N 10-11,
ст.96
N 3541-IV ([3541-15](#)) від 15.03.2006, ВВР, 2006, N 35, ст.296
N 398-V ([398-16](#)) від 30.11.2006, ВВР, 2007, N 3, ст.31
N 876-V ([876-16](#)) від 05.04.2007, ВВР, 2007, N 27, ст.363
N 107-VI ([107-17](#)) від 28.12.2007, ВВР, 2008, N 5-6, N 7-8,
ст.78 }

{ Додатково див. Рішення Конституційного Суду
N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від 22.05.2008 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 309-VI ([309-17](#)) від 03.06.2008, ВВР, 2008, N 27-28, ст.253
N 1342-VI ([1342-17](#)) від 19.05.2009, ВВР, 2009, N 38, ст.537
N 1617-VI ([1617-17](#)) від 24.07.2009, ВВР, 2010, N 2-3, ст.11
N 2154-VI ([2154-17](#)) від 27.04.2010, ВВР, 2010, N 22-23,
N 24-25, ст.263
N 2457-VI ([2457-17](#)) від 08.07.2010, ВВР, 2010, N 48, ст.564

{ Додатково див. Рішення Конституційного Суду
N 22-рп/2010 ([v022p710-10](#)) від 30.11.2010 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законом
N 2774-VI ([2774-17](#)) від 03.12.2010, ВВР, 2011, N 22, ст.151 }

{ У тексті Закону слова "суд (арбітражний суд)" та
"арбітражний суд" у всіх відмінках замінено
словом "суд" у відповідних відмінках згідно із
Законом N 397-IV ([397-15](#)) від 26.12.2002 }

{ Порядок нарахування штрафів, встановлений цим Законом
із змінами, внесеними Законом N 550-IV ([550-15](#))
застосовується з календарного кварталу, наступного за
кварталом, в якому набирає чинності цей Закон, а
порядок погашення пені, визначений цим Законом із
змінами, внесеними Законом N 550-IV ([550-15](#)),
застосовується з 1 липня 2003 року }

Цей Закон є спеціальним законом з питань оподаткування, який
установлює порядок погашення зобов'язань юридичних або фізичних
осіб перед бюджетами та державними цільовими фондами з податків і
зборів (обов'язкових платежів), включаючи збір на обов'язкове
державне пенсійне страхування та внески на загальнообов'язкове
державне соціальне страхування, нарахування і сплати пені та
штрафних санкцій, що застосовуються до платників податків
контролюючими органами, у тому числі за порушення у сфері
зовнішньоекономічної діяльності, та визначає процедуру оскарження
дій органів стягнення. { Абзац перший преамбули із змінами,
внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 }

{ Абзац другий преамбули виключено на підставі Закону
N 2457-VI ([2457-17](#)) від 08.07.2010 }

Цей Закон не регулює також питання погашення податкових
зобов'язань або стягнення податкового боргу з осіб, на яких
поширюються судові процедури, визначені Законом України "Про
відновлення платоспроможності боржника або визнання його
банкрутом" ([2343-12](#)), з банків, на які поширюються норми
розділу V Закону України "Про банки і банківську діяльність"
([2121-14](#)), та погашення зобов'язань зі сплати страхових внесків
на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. { Абзац
третій преамбули із змінами, внесеними згідно із Законами N 550-IV
([550-15](#)) від 20.02.2003, N 3108-IV ([3108-15](#)) від 17.11.2005; в
редакції Закону N 1617-VI ([1617-17](#)) від 24.07.2009 }

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

1.1) платники податків - юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, а також фізичні особи, які мають статус суб'єктів підприємницької діяльності чи не мають такого статусу, на яких згідно з законами покладено обов'язок утримувати та/або сплачувати податки і збори (обов'язкові платежі), пеню та штрафні санкції;

1.2) податкове зобов'язання - зобов'язання платника податків сплатити до бюджетів або державних цільових фондів відповідну суму коштів у порядку та у строки, визначені цим Законом або іншими законами України;

1.3) податковий борг (недоїмка) - податкове зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), самостійно узгоджене платником податків або узгоджене в адміністративному чи судовому порядку, але не сплачене у встановлений строк, а також пеня, нарахована на суму такого податкового зобов'язання; (Пункт 1.3 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

1.4) пеня - плата у вигляді процентів, нарахованих на суму податкового боргу (без урахування пені), що справляється з платника податків у зв'язку з несвоєчасним погашенням податкового зобов'язання;

1.5) штрафна санкція (штраф) - плата у фіксованій сумі або у вигляді відсотків від суми податкового зобов'язання (без урахування пені та штрафних санкцій), яка справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним правил оподаткування, визначених відповідними законами;

1.6) примусове стягнення - звернення стягнення на активи платника податків у рахунок погашення його податкового боргу, без попереднього узгодження його суми таким платником податків;

1.7) активи платника податків - кошти, матеріальні та нематеріальні цінності, що належать юридичній або фізичній особі за правом власності або повного господарського відання;

1.8) картотека - реєстр розрахункових або виконавчих документів, надісланих обслуговуючому банку платником податків або органом стягнення та не оплачених у строк у зв'язку із браком коштів на такому рахунку;

1.9) податкове повідомлення - письмове повідомлення контролюючого органу про обов'язок платника податків сплатити суму податкового зобов'язання, визначену контролюючим органом у випадках, передбачених цим Законом;

1.10) податкова вимога - письмова вимога податкового органу до платника податків погасити суму податкового боргу;

1.11) податкова декларація, розрахунок (далі - податкова декларація) - документ, що подається платником податків до контролюючого органу у строки, встановлені законодавством, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податку, збору (обов'язкового платежу); (Пункт 1.11 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

1.12) контролюючий орган - державний орган, який у межах своєї компетенції, визначеної законодавством, здійснює контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів) та погашенням податкових зобов'язань чи податкового боргу. Вичерпний перелік контролюючих органів визначається статтею 2 цього Закону;

1.13) кошти - гривні або іноземна валюта;

1.14) реструктуризація податкового боргу - відстрочення або розстрочення сплати податкового боргу, накопиченого платником податків станом на встановлену цим Законом дату, а також його часткове списання;

1.15) податковий орган - орган державної податкової служби України; митний орган - орган Державної митної служби України;

1.16) орган стягнення - державний орган, уповноважений здійснювати заходи із забезпечення погашення податкового боргу у межах компетенції, встановленої законами;

(Положення пункту 1.17 статті 1 визнано конституційними згідно з Рішенням Конституційного Суду N 2-рп/2005 ([v002p710-05](#)) від 24.03.2005) 1.17) податкова застава - спосіб забезпечення податкового зобов'язання платника податків, не погашеного у строк. Податкова застава виникає в силу закону. У силу податкової застави орган стягнення має право в разі невиконання забезпеченого податковою заставою податкового зобов'язання одержати задоволення з вартості заставленого майна переважно перед іншими кредиторами у порядку, встановленому законом. Пріоритет заставодержателя на задоволення вимог із заставленого майна встановлюється відповідно до закону; (Пункт 1.17 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003, в редакції Закону N 1255-IV ([1255-15](#)) від 18.11.2003)

1.18) звичайна ціна - ціна, визначена звичайно за правилами, встановленими Законом України "Про оподаткування прибутку підприємств" ([334/94-ВР](#)); (Статтю 1 доповнено пунктом 1.18 згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

1.19) операційний (банківський) день - частина робочого дня, протягом якої приймаються документи на переказ. Дні визначаються для банків робочими за правилами, встановленими відповідною постановою Національного банку України; (Статтю 1 доповнено пунктом 1.19 згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

1.20) апеляційне узгодження - узгодження податкового зобов'язання у порядку і строки, які визначені цим Законом за процедурами адміністративного або судового оскарження. (Статтю 1 доповнено пунктом 1.20 згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

Стаття 2. Контролюючі органи

2.1. Перелік контролюючих органів

Контролюючими органами є:

2.1.1) митні органи - стосовно акцизного збору та податку на додану вартість (з урахуванням випадків, коли законом обов'язок з

їх стягнення або контролю покладається на податкові органи), ввізного та вивізного мита, інших податків і зборів (обов'язкових платежів), які відповідно до законів справляються при ввезенні (пересиланні) товарів і предметів на митну територію України або вивезенні (пересиланні) товарів і предметів з митної території України; (Підпункт 2.1.1 пункту 2.1 статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

2.1.2) органи Пенсійного фонду України - стосовно збору на обов'язкове державне пенсійне страхування; (Підпункт 2.1.2 пункту 2.1 статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

2.1.3) органи фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування - стосовно внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, у межах компетенції цих органів, встановленої законом; (Підпункт 2.1.3 пункту 2.1 статті 2 в редакції Закону N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

2.1.4) податкові органи - стосовно податків і зборів (обов'язкових платежів), які справляються до бюджетів та державних цільових фондів, крім зазначених у підпунктах 2.1.1-2.1.3 цього пункту.

2.2. Компетенція контролюючих органів

2.2.1. Контролюючі органи мають право здійснювати перевірки своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати лише стосовно тих податків і зборів (обов'язкових платежів), які віднесені до їх компетенції цим пунктом.

Порядок контролю з боку митних органів за сплатою платниками податків податку на додану вартість та акцизного збору встановлюється спільним рішенням центрального податкового органу та центрального митного органу.

2.2.2. Інші державні органи не мають права проводити перевірки своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), у тому числі за запитами правоохоронних органів.

2.3. Органи, уповноважені здійснювати заходи з погашення податкового боргу (органи стягнення)

2.3.1. Органами, уповноваженими здійснювати заходи з погашення податкового боргу (далі - органи стягнення), є виключно податкові органи, а також державні виконавці у межах їх компетенції.

Стаття 3. Підстави для примусового стягнення активів та визначення бюджетного фонду

3.1. Підстави для примусового стягнення активів платника податків

3.1.1. Активи платника податків можуть бути примусово стягнені в рахунок погашення його податкового боргу виключно за рішенням суду. В інших випадках платники податків самостійно визначають черговість та форми задоволення претензій кредиторів за рахунок активів, вільних від заставних зобов'язань забезпечення боргу. У разі, якщо такого платника податків визнано банкрутом,

черговість задоволення претензій кредиторів визначається законодавством про банкрутство. (Підпункт 3.1.1 пункту 3.1 статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

3.1.2. Стягнення податкового боргу за виконавчими написами нотаріусів не дозволяється.

3.2. Бюджетний фонд

3.2.1. У будь-яких випадках, коли платник податків згідно із законами з питань оподаткування уповноважений утримувати податок, збір (обов'язковий платіж), якими оподатковуються інші особи, у тому числі податки на доходи фізичних осіб, дивіденди, репатріацію, додану вартість, акцизні збори, а також будь-які інші податки, що утримуються з джерела виплати, сума таких податків, зборів (обов'язкових платежів) вважається бюджетним фондом, який належить державі або територіальній громаді та створюється від їх імені.

3.2.2. На кошти бюджетного фонду, визначеного підпунктом 3.2.1 цього пункту, не може бути накладено стягнення за причинами, відмінними від стягнення такого податку, збору (обов'язкового платежу).

Стаття 4. Порядок подання податкової декларації та визначення суми податкових зобов'язань

4.1. Податкова декларація

4.1.1. Платник податків самостійно обчислює суму податкового зобов'язання, яку зазначає у податковій декларації, крім випадків, передбачених підпунктом "г" підпункту 4.2.2 пункту 4.2, а також пунктом 4.3 цієї статті.

4.1.2. Прийняття податкової декларації є обов'язком контролюючого органу. Податкова декларація приймається без попередньої перевірки зазначених у ній показників через канцелярію, чий статус визначається відповідним нормативно-правовим актом. Відмова службової (посадової) особи контролюючого органу прийняти податкову декларацію з будь-яких причин або висування нею будь-яких передумов щодо такого прийняття (включаючи зміну показників такої декларації, зменшення або скасування від'ємного значення об'єктів оподаткування, сум бюджетних відшкодувань, незаконного збільшення податкових зобов'язань тощо) забороняється та розцінюється як перевищення службових повноважень такою особою, що тягне за собою її дисциплінарну та матеріальну відповідальність у порядку, визначеному законом.

Якщо службова (посадова) особа контролюючого органу порушує норми абзацу першого цього підпункту, платник податків зобов'язаний до закінчення граничного строку подання декларації надіслати таку декларацію поштою з описом вкладеного та повідомленням про вручення, до якої долучається заява на ім'я керівника відповідного контролюючого органу, складена у довільній формі, із зазначенням прізвища службової (посадової) особи, яка відмовилася прийняти декларацію, та/або із зазначенням дати такої відмови. При цьому декларація вважається поданою в момент її вручення поштою, а граничний десятиденний строк, встановлений для

поштових відправлень підпунктом 4.1.7, не застосовується.

Платник податків може також оскаржити дії службової (посадової) особи контролюючого органу з відмови у прийнятті податкової декларації у судовому порядку.

Незалежно від наявності відмови у прийнятті податкової декларації платник податків зобов'язаний погасити податкове зобов'язання, самостійно визначене ним у такій податковій декларації, протягом строків, установлених пунктом 5.3 статті 5 цього Закону.

Податкова звітність, отримана контролюючим органом від платника податків як податкова декларація, що заповнена ним всупереч правилам, зазначеним у затвердженому порядку її заповнення, може бути не визнана таким контролюючим органом як податкова декларація, якщо в ній не зазначено обов'язкових реквізитів, її не підписано відповідними посадовими особами, не скріплено печаткою платника податків. У цьому випадку, якщо контролюючий орган звертається до платника податків з письмовою пропозицією надати нову податкову декларацію з виправленими показниками (із зазначенням підстав неприйняття попередньої), то такий платник податків має право:

надати таку нову декларацію разом зі сплатою відповідного штрафу;

оскаржити рішення податкового органу в порядку апеляційного узгодження.

(Підпункт 4.1.2 пункту 4.1 статті 4 в редакції Закону N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

4.1.3. Якщо згідно з правилами податкового обліку, визначеними законами, податкова звітність щодо окремого податку, збору (обов'язкового платежу) складається наростаючим підсумком, податкова декларація за результатами останнього податкового періоду року прирівнюється до річної податкової декларації, при цьому остання не подається.

Встановлення форм або методів обов'язкової податкової звітності, які передбачають подання зведеної інформації щодо окремих доходів, витрат, пільг, інших елементів податкових баз, що були раніше відображені у податкових деклараціях або розрахунках з окремих податків, зборів (обов'язкових платежів), не дозволяється, якщо інше не встановлене законами з питань оподаткування.

4.1.4. Податкові декларації подаються за базовий податковий (звітний) період, що дорівнює:

а) календарному місяцю (у тому числі при сплаті місячних авансових внесків), - протягом 20 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;

б) календарному кварталу або календарному півріччю (у тому числі при сплаті квартальних або піврічних авансових внесків), - протягом 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);

в) календарному року, крім випадків, передбачених підпунктом "г" підпункту 4.1.4 цього пункту, - протягом 60 календарних днів

за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

г) календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб (прибуткового податку з громадян), - до 1 квітня року, наступного за звітним.

Якщо податкова декларація за квартал, півріччя, три квартали або рік розраховується наростаючим підсумком на підставі показників базових податкових періодів, з яких складаються такі квартал, півріччя, три квартали або рік (без урахування авансових внесків) згідно з відповідним законом з питань оподаткування, така декларація подається у строки, визначені цим пунктом для такого базового податкового періоду. Для цілей підпункту 4.1.4 цього пункту під терміном "базовий податковий період" слід розуміти перший податковий період звітного року, визначений відповідним законом з питань оподаткування, зокрема календарний квартал для цілей оподаткування прибутку підприємств. (Абзац підпункту 4.1.4 пункту 4.1 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

Платник податку звільняється від обов'язку подавати податкову декларацію за звітний (податковий) період протягом поточного року у разі, якщо його податкові зобов'язання були відображені у річній податковій декларації на поточний рік відповідно до закону з питань окремого податку, збору (обов'язкового платежу). (Підпункт 4.1.4 пункту 4.1 статті 4 доповнено частиною згідно з Законом N 2505-IV ([2505-15](#)) від 25.03.2005)

4.1.5. Якщо останній день строку подання податкової декларації припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем строку вважається наступний за вихідним або святковим операційний (банківський) день. (Абзац перший підпункту 4.1.5 пункту 4.1 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

Граничні строки подання податкової декларації можуть бути збільшені за правилами та на підставах, які передбачені пунктом 15.4 статті 15 цього Закону.

4.1.6. Якщо згідно із законом з питань окремого податку, збору (обов'язкового платежу) податковий період не встановлено, то податкова декларація подається та податкове зобов'язання сплачується у строки, передбачені цим пунктом для місячного базового податкового періоду, крім випадків, коли подання декларації не передбачено таким законом.
(Пункт 4.1 статті 4 доповнено підпунктом 4.1.6 згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

4.1.7. Платник податків має право не пізніше ніж за десять днів до закінчення граничного строку подання декларації, визначеного згідно з підпунктом 4.1.4 цього пункту, надіслати декларацію (розрахунок) на адресу податкового органу поштою з повідомленням про вручення.

У разі втрати або зіпсуття поштового відправлення чи затримки його вручення контролюючому органу відповідальність за неподання або несвоєчасне подання податкової декларації несе оператор поштового зв'язку у порядку, передбаченому законодавством, при цьому платник податків звільняється від будь-якої відповідальності

за неподання або несвоєчасне подання такої податкової декларації.

Платник податків протягом п'яти робочих днів з дня отримання повідомлення про втрату або зісuttтя поштового відправлення зобов'язаний надіслати поштою або надати особисто (за його вибором) контролюючому органу другий примірник податкової декларації.

Порядок оформлення зазначених поштових відправлень, а також нормативи їх обігу визначаються Кабінетом Міністрів України.

Незалежно від факту втрати або зісuttтя такого поштового відправлення чи затримки його вручення платник податків зобов'язаний сплатити суму податкового зобов'язання, самостійно зазначену ним у такій податковій декларації, протягом строків, установлених пунктом 5.3 статті 5 цього Закону.

(Пункт 4.1 статті 4 доповнено підпунктом 4.1.7 згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

4.2. Визначення податкового зобов'язання контролюючим органом

4.2.1. Якщо згідно з нормами цього пункту сума податкового зобов'язання розраховується контролюючим органом, платник податків не несе відповідальності за своєчасність, достовірність та повноту нарахування такої суми, проте несе відповідальність за своєчасне і повне погашення нарахованого податкового зобов'язання та має право на оскарження цієї суми у порядку, встановленому цим Законом.

4.2.2. Контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму податкового зобов'язання платника податків у разі якщо:

а) платник податків не подає у встановлені строки податкову декларацію;

б) дані документальних перевірок результатів діяльності платника податків свідчать про заниження або завищення суми його податкових зобов'язань, заявлених у податкових деклараціях;

в) контролюючий орган внаслідок проведення камеральної перевірки виявляє арифметичні або методологічні помилки у поданій платником податків податковій декларації, які призвели до заниження або завищення суми податкового зобов'язання. (Абзац перший підпункту "в" підпункту 4.2.2 пункту 4.2 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

Камеральною вважається перевірка, яка проводиться контролюючим органом виключно на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях, без проведення будь-яких інших видів перевірок платника податків; (Підпункт "в" підпункту 4.2.2 пункту 4.2 статті 4 доповнено абзацом другим згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

г) згідно з законами з питань оподаткування особою, відповідальною за нарахування окремого податку або збору (обов'язкового платежу), є контролюючий орган.

4.2.3. Обов'язок доведення того, що будь-яке нарахування, здійснене контролюючим органом у випадках, визначених підпунктом 4.2.2 цього пункту, є помилковим, покладається на платника податків, за винятком випадків, визначених пунктом 4.3 цієї

статті.

4.3. Визначення суми податкового зобов'язання за непрямими методами

4.3.1. Якщо контролюючий орган не може самостійно визначити суму податкового зобов'язання платника податків згідно з підпунктом "а" підпункту 4.2.2 статті 4 цього Закону у зв'язку з невстановленням фактичного місцезнаходження підприємства чи його відокремлених підрозділів, місцезнаходження фізичної особи або ухиленням платника податків чи його посадових осіб від надання відомостей, передбачених законодавством, а також якщо неможливо визначити суму податкових зобов'язань у зв'язку з неведенням платником податків податкового обліку або відсутністю визначених законодавством первинних документів, сума податкових зобов'язань платника податків може бути визначена за непрямим методом. Цей метод може застосовуватися також у випадках, коли декларацію було подано, але під час документальної перевірки, що проводиться контролюючим органом, платник податків не підтверджує розрахунки, наведені у декларації, наявними документами обліку у порядку, передбаченому законодавством.

4.3.2. За непрямим методом податкове зобов'язання визначається за оцінкою витрат платника податків, приросту його активів, кількості осіб, які перебувають з ним у відносинах найму, а також оцінкою інших елементів податкових баз, які приймаються для розрахунку податкового зобов'язання щодо конкретного податку, збору (обов'язкового платежу) відповідно до закону.

Якщо підставою для застосування непрямих методів є відсутність окремих документів обліку, такий метод може застосовуватися виключно для визначення об'єкта оподаткування або його елементів, пов'язаних із такими документами. Якщо платник податків подає інші документи обліку або інші підтвердження, достатні для визначення показників відсутніх документів обліку, непрямі методи не застосовуються.

4.3.3. Методика визначення суми податкових зобов'язань за непрямими методами затверджується законом і є загальною для всіх платників податків. Порядок застосування непрямих методів визначення суми доходів фізичної особи визначається з урахуванням норм закону з питань оподаткування доходів фізичних осіб. (Підпункт 4.3.3 пункту 4.3 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1830-IV ([1830-15](#)) від 22.06.2004)

4.3.4. Застосування непрямого методу для визначення податкових зобов'язань платників податків у випадках, не передбачених цим пунктом, не дозволяється.

4.3.5. Рішення про застосування непрямих методів приймається податковим органом за місцезнаходженням платника податків за наявності підстав, визначених у підпункті 4.3.1 цього пункту. Нарахування податкових зобов'язань з використанням непрямого методу здійснюється виключно податковими органами. Рішення про сплату податкових зобов'язань приймається у судовому порядку за поданням керівника (його заступника) відповідного податкового органу. (Абзац перший підпункту 4.3.5 пункту 4.3 статті 4 в редакції Закону N 1830-IV ([1830-15](#)) від 22.06.2004)

Якщо непрямий метод було застосовано у зв'язку з невстановленням фактичного місцезнаходження підприємства чи його

структурного підрозділу, місцезнаходження фізичної особи - платника податків, обов'язок доведення того, що податковий орган здійснив достатні заходи для встановлення місцезнаходження такого платника податків, покладається на податковий орган.

(Підпункт 4.3.6 пункту 4.3 статті 4 виключено згідно із Законом N 1830-IV ([1830-15](#)) від 22.06.2004)

4.3.7. Обвинувачення особи в ухиленні від сплати податків не може ґрунтуватися на визначенні податковим органом податкового зобов'язання з використанням непрямого методу до остаточного вирішення справи судом.

4.4. Конфлікт інтересів та податкові роз'яснення

4.4.1. Конфлікт інтересів

У разі коли норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або коли норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу, рішення приймається на користь платника податків.

(Підпункт 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

4.4.2. Податкові роз'яснення

а) роз'яснення окремих положень податкового законодавства надаються контролюючими органами у порядку, визначеному відповідним центральним (керівним) органом контролюючого органу, виходячи із положень підпункту 4.4.1 цього пункту, принципів оподаткування, викладених у Законі України "Про систему оподаткування", та економічного змісту податку, збору (обов'язкового платежу), який розглядається; (Підпункт "а" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

б) якщо законом з питань оподаткування податком, збором (обов'язковим платежем) обов'язки з роз'яснення окремих його положень покладено на інші державні органи, такі роз'яснення надаються із дотриманням правил, визначених у підпункті "а" цього підпункту; (Підпункт "б" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

в) якщо податкові роз'яснення, надані згідно з підпунктом "а" цього підпункту, суперечать податковим роз'ясненням, наданим згідно із підпунктом "б" цього підпункту, пріоритет мають роз'яснення, надані згідно із підпунктом "а" цього підпункту; (Підпункт "в" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

г) податкове роз'яснення є оприлюдненням офіційного розуміння окремих положень податкового законодавства контролюючими органами

у межах їх компетенції, яке використовується при обґрунтуванні їх рішень під час проведення апеляційних процедур. Податковими роз'ясненнями вважаються будь-які відповіді контролюючого органу на запити зацікавлених осіб з питань оподаткування. Податкове роз'яснення, надане контролюючим органом вищого рівня, має пріоритет над податковими роз'ясненнями підпорядкованих йому контролюючих органів. Податкове роз'яснення центрального податкового органу має пріоритет над податковими роз'ясненнями, виданими іншими контролюючими органами. Податкове роз'яснення не має сили нормативно-правового акта; (Підпункт "г" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

д) не може бути притягнутим до відповідальності платник податків, який діяв відповідно до наданого йому податкового роз'яснення (за відсутності податкових роз'яснень з цього питання, що мають пріоритет) або узагальнюючого податкового роз'яснення, тільки на підставі того, що у подальшому таке податкове роз'яснення чи узагальнююче податкове роз'яснення було змінено або скасовано, чи надано нове податкове роз'яснення такому платнику податків або узагальнююче податкове роз'яснення, що суперечить попередньому, яке не було скасовано (відкликано). При цьому при оцінці доказів судом, наданих органом стягнення, податкові роз'яснення не мають пріоритету над іншими доказами або іншими експертними оцінками; (Підпункт "д" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

е) центральний (керівний) орган контролюючого органу проводить періодичне узагальнення податкових питань, які стосуються значної кількості платників податків або значної суми податкових зобов'язань, та затверджує узагальнюючі податкові роз'яснення, які підлягають оприлюдненню з дотриманням правил комерційної та банківської таємниці. (Абзац перший підпункту "е" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

Платник податків має право безоплатно отримати будь-яке податкове роз'яснення, у тому числі надане іншому платнику податків з питання, що розглядається (із дотриманням правил комерційної або банківської таємниці), у строки, передбачені для надання відповіді на звернення громадян до органів державної влади, встановлені законом;

є) центральний (керівний) орган контролюючого органу зобов'язаний видавати та оприлюднювати письмові роз'яснення норм законодавства, які стосуються усіх аспектів оподаткування окремим податком, збором (обов'язковим платежем) у спосіб, доступний для ознайомлення з ними більшості їх платників. При введенні нового податку, збору (обов'язкового платежу) або прийнятті змін до порядку справляння існуючих центральний (керівний) орган контролюючого органу зобов'язаний роз'яснити їх платникам особливості такого справляння, використовуючи засоби масової інформації або інші доступні для таких платників способи доступу до зазначеної інформації, включаючи візити працівників контролюючих органів (не пов'язані із здійсненням податкових перевірок) до платників податків і зборів (обов'язкових платежів) з метою роз'яснення положень нового порядку.

При плануванні змін або доповнень до діючих податкових законодавчих актів у поточному або наступному бюджетному році мають бути заплановані видатки відповідного бюджету, пов'язані з оприлюдненням та застосуванням таких норм у поточному або наступному бюджетному році;

(Підпункт "є" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

ж) центральний (керівний) орган контролюючого органу зобов'язаний підготувати письмові правила користування податковими роз'ясненнями працівниками податкових органів. Такі правила мають бути деталізованими, містити конкретні приклади застосування окремого податку, збору (обов'язкового платежу) при виникненні ситуацій, що регулюються цивільним або зобов'язальним правом, та не допускати подвійних тлумачень; (Підпункт "ж" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

з) якщо внаслідок запровадження нового податку, збору (обов'язкового платежу) або зміни правил оподаткування змінюються форми податкового обліку чи обов'язкової податкової звітності, центральний (керівний) орган контролюючого органу зобов'язаний безоплатно оприлюднити такі нові форми обліку чи звітності. Забороняється використання бланків суворої звітності чи обліку як форм податкового обліку чи звітності, якщо інше прямо не встановлено законом з питань окремого податку, збору (обов'язкового платежу).

Форми обов'язкової податкової звітності (податкові декларації чи податкові розрахунки), визначені центральним (керівним) органом контролюючого органу, повинні відповідати нормам та змісту відповідного податку, збору (обов'язкового платежу). Платник податків має право подати податковий звіт за іншою формою, якщо він вважає, що форма податкової звітності, визначена центральним (керівним) органом контролюючого органу, збільшує або зменшує його податкові зобов'язання, всупереч нормам закону з такого податку, збору (обов'язкового платежу). Такий звіт за іншою формою подається разом із поясненням мотивів його складення.

Податкова звітність може бути надана за добровільним рішенням платника податків податковому органу в електронній формі, за умови реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством;

(Підпункт "з" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

(Підпункт "и" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 виключено на підставі Закону N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

і) платник податків може оскаржити до суду рішення центрального (керівного) органу контролюючого органу або органу стягнення щодо видання інструкцій чи податкових роз'яснень (у тому числі форм обов'язкової податкової звітності, далі - податкових роз'яснень), які, за висновком такого платника податків, суперечать нормам або змісту відповідного податку, збору (обов'язкового платежу). Визнання судом інструкції або податкового роз'яснення податкового органу (незалежно від їх реєстрації у

Міністерстві юстиції України) недійсними є підставою для використання зазначеного рішення всіма платниками податків з моменту прийняття такого судового рішення, а також для відповідної зміни положень інструкцій чи роз'яснень контролюючих органів з цього питання. Зазначене рішення суду набирає чинності з моменту його прийняття та повинно бути оприлюднене за рахунок сторони, що програла спір (була визнана винною), протягом 30 календарних днів з моменту прийняття такого судового рішення. (Абзац перший підпункту "і" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

Норми підпункту 4.4.2 цього пункту не поширюються на випадки, коли суд приймає рішення щодо застосування податкових чи регулятивних (адміністративних) пільг, встановлених законодавством, що втратило чинність, яке може поширюватися виключно на платників податків - позивачів протягом строку дії такого законодавства, яке втратило чинність. У разі коли суд прийняв рішення щодо продовження таких пільг до моменту набрання чинності цим Законом, такі пільги поширюються на правові відносини (у тому числі податкові), які діяли до моменту набрання чинності цим Законом; (Абзац другий підпункту "і" підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003 - набуває чинності з 01.04.2003 року)

і) форма податкової декларації (розрахунку) встановлюється центральним (керівним) органом контролюючого органу за узгодженням з комітетом Верховної Ради України, що відповідає за проведення податкової політики.

У такому ж порядку встановлюються форми податкових декларацій (розрахунків) з місцевих податків і зборів, що є обов'язковими для застосування їх платниками (податковими агентами).
(Підпункт 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 доповнено підпунктом "і" згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

Стаття 5. Порядок узгодження сум податкових зобов'язань, оскарження рішень контролюючих органів та визначення податкового боргу

5.1. Самостійне узгодження податкового зобов'язання

Податкове зобов'язання, самостійно визначене платником податків у податковій декларації, вважається узгодженим з дня подання такої податкової декларації.

Зазначене податкове зобов'язання не може бути оскаржене платником податків в адміністративному або судовому порядку. Якщо у майбутніх податкових періодах (з урахуванням строків давності, визначених статтею 15 цього Закону) платник податків самостійно виявляє помилки у показниках раніше поданої податкової декларації, такий платник податків має право надати уточнюючий розрахунок.
(Абзац другий пункту 5.1 статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

Платник податків має право не подавати такий розрахунок, якщо такі уточнені показники зазначаються ним у складі податкової декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно виявлені. Форма уточнюючих розрахунків визначається у порядку, встановленому для податкових декларацій. (Пункт 5.1 статті 5 доповнено абзацом третім згідно

із Законом N 550-IV ([550-15](#)) від 20.02.2003)

5.2. Апеляційне узгодження податкового зобов'язання

5.2.1. Податкове зобов'язання платника податків, нараховане контролюючим органом відповідно до пунктів 4.2 та 4.3 статті 4 цього Закону, вважається узгодженим у день отримання платником податків податкового повідомлення, за винятком випадків, визначених підпунктом 5.2.2 цього пункту.

5.2.2. У разі коли платник податків вважає, що контролюючий орган невірно визначив суму податкового зобов'язання або прийняв будь-яке інше рішення, що суперечить законодавству з питань оподаткування або виходить за межі його компетенції, встановленої законом, такий платник податків має право звернутися до контролюючого органу із скаргою про перегляд цього рішення, яка подається у письмовій формі та може супроводжуватися документами, розрахунками та доказами, які платник податків вважає за потрібне надати. Скарга повинна бути подана контролюючому органу протягом десяти календарних днів, наступних за днем отримання платником податків податкового повідомлення або іншого рішення контролюючого органу, що оскаржується. Контролюючий орган зобов'язаний прийняти вмотивоване рішення та надіслати його протягом двадцяти календарних днів від дня отримання скарги платника податків на його адресу поштою з повідомленням про вручення або надати йому під розписку. У разі коли контролюючий орган надсилає платнику податків рішення про повне або часткове незадоволення його скарги, такий платник податків має право звернутися протягом десяти календарних днів, наступних за днем отримання відповіді, з повторною скаргою до контролюючого органу вищого рівня, а при повторному повному або частковому незадоволенні скарги - до контролюючого органу вищого рівня із дотриманням зазначеного десятиденного строку для кожного випадку оскарження та зазначеного двадцятиденного строку для відповіді на нього.